

INFLUENCE OF IQ (INTELLECTUAL COEFFICIENT) AS PSYCHOLOGICAL GENDER DIFFERENCES ON STUDENTS' STUDY ACTIVITY

Radzhabova Zamira Ravshanbekovna

Urgench State University "Pedagogy and psychology"
3rd level student

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12732148>

ARTICLE INFO

Received: 06th July 2024

Accepted: 11th July 2024

Online: 12th July 2024

KEYWORDS

IQ, level of knowledge, test system, F. Galton, stimulus, educational process, perception.

ABSTRACT

This article discusses the concept of IQ and the history of its introduction into science. Also, the importance of the intellectual coefficient in the educational process of the students of the family educational institution was highlighted.

ВЛИЯНИЕ IQ (ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КОЭФФИЦИЕНТА) КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ПОЛОВЫХ РАЗЛИЧИЙ НА УЧЕБНУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СТУДЕНТОВ

Раджабова Замира Равшанбековна

Ургенчский государственный университет
«Педагогика и психология»

студент 3-го уровня образования

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12732148>

ARTICLE INFO

Received: 06th July 2024

Accepted: 11th July 2024

Online: 12th July 2024

KEYWORDS

IQ, уровень знаний, тестовая система, Ф. Гальтон, стимул, учебный процесс, восприятие.

ABSTRACT

В данной статье рассматривается понятие IQ и история его внедрения в науку. Также подчеркнута значимость интеллектуального коэффициента в образовательном процессе воспитанников семейного образовательного учреждения.

IQ (INTELLEKTUAL KOIFITSIYENT) GENDER PSIXOLOGIK FARQLAR SIFATIDA TALABALARNING O'QUV FAOLIYATIGA TA'SIRI

Rajabova Zamira Ravshanbekovna

Urganch davlat universiteti

"Pedagogika va psixologiya" ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12732148>

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Received: 06th July 2024

Accepted: 11th July 2024

Online: 12th July 2024

KEYWORDS

*IQ, bilim saviyasi, test tizimi,
F.Galton, stimol, o'quv
jarayoni, idrok.*

Ushbu maqolada IQ tushunchasi va uning fanga kirib kelish tarixi haqida fikrlar yoritilgan. Shuningdek oily o'quv yurti talabalarida intellectual ko'fitsiyentning o'quv jarayonida qanchalik darajada muhim ekanligi kabi fikrlar yoritilgan.

Kirish. Intellektuellik koeffitsiyenti (inglizcha: *IQ — intelligence quotient*, qisqartma nomi IQ) — odamning turli test uslublari asosida aniqlanadigan aqliy rivojlanish ko'rsatkichi, bilim saviyasi. Test tizimlari yordamida bolalarning aqliy saviyasini miqdoriy ko'rsatkichlar orqali aniqlash g'oyasini birinchi marta fransuz psixologi Alfred Bine ishlab chiqqan (1903). Bunda har bir odam yoshi uchun u erishgan bilim va mahorat darajasi 100 ga teng deb olingan. Mazkur ko'rsatkichdan ortiq yoki kam miqdor aqlning biron-bir daraja rivojlanishi kamoloti yoxud orqada qolishi haqida hukm chiqarish imkonini bergan. Psixologiya fanida uzoq vaqtdan beri intellekt haqida ikkilanish mavjud. Bir tomondan, intellekt faqat irsiy xususiyat sifatida ta'riflanadi, boshqa tomondan, aql darajasi aniq tezlik bilan bog'liq. Eksterotseptiv stimullarni idrok etish va ularga javob berish. Intellektual labillik aqlning eng muhim mezonlaridan biridir. Shuning uchun men psixologiyada aqlning asosiy jihatlari murojaat qilishni maqsadga muvofiq deb bilaman.

Aql-idrok atamasi 1884-yilda ingliz olimi, psixologiya fanining statistik protseduralari sohasida innovator F.Galton tomonidan kiritilgan. Yillar oldin, 1816 yilda nemis astronomi Bessel xodimlarning yorug'lik chaqnashiga reaksiya tezligiga qarab ularning intellektual qobiliyatlari darajasini aniqlashga qodirligini aytdi. Bu shuni ko'rsatadiki, aql muammosi psixologiyada doimo mavjud bo'lgan. Charlz Darvin va Jon Lokk asarlaridan ilhomlanib, Frensis Galton hissiy diskriminatsiya xususiyatlari orqali inson ongini (aqlini) baholash imkoniyatini taklif qildi. Uning fikricha, ayrim oilalar vakillari boshqa oila vakillaridan ham biologik, ham intellektual jihatdan ustun turadi. Bundan tashqari, u oxirgi mezonga ko'ra, ayol jinsi erkak jinsidan sezilarli darajada past ekanligini taxmin qildi. Gipotezalarni tasdiqlash uchun u London xalqaro tibbiy asbob-uskunalar, sog'liqni saqlash vositalari va usullari ko'rgazmasiga tashrif buyuruvchilarga shaxsan o'zi ishlab chiqqan bir qator testlarni taqdim etdi.

Biroq, olingan ma'lumotlarni tahlil qilish natijasida birinchi gipoteza bo'yicha sezilarli farqlar aniqlanmadi. Bundan tashqari, ayollar erkaklarnikiga qaraganda ko'p ko'rsatkichlar bo'yicha yuqori natijalarni ko'rsatdilar. Galton keyingi olti yil davomida Janubiy Kensingtonda tadqiqotini davom ettirdi [3]. Keyinchalik, 1890 yilda J. Kettellning "Intellekt testlari va o'lchovlari" [4] maqolasida tasvirlangan "razvedka testi" atamasi keng tarqalgan. Intellektual qobiliyat testini ishlab chiqqan birinchi olim Alfred Binet bo'lib, u test paytida olingan intellektual yoshni haqiqiy yosh bilan taqqoslash orqali bolalarning intellektual darajasini o'rgangan. 1912 yilda Uilyam Stern IQ yordamida intellektual rivojlanish darajasini baholashni taklif qildi. Voyaga etgan odamning aql darajasini baholash uchun birinchi shkala 1939 yilda Wechsler tomonidan ishlab chiqilgan [6]. Uning fikricha, "aql - bu aql-idrok bilan harakat qilish, oqilona fikrlash va hayot sharoitlarini engish uchun global qobiliyatdir". Bugungi kunda

ko'pchilik psixologlar intellektual labillikning ushbu ta'rifi bilan rozi bo'lishadi, bu shaxsning vaziyatlarga moslashish qobiliyatidir.

Asosiy qism. Talabalik yoshi, odatda, 18 yoshdan 25 yoshgacha - bu barcha aqliy funktsiyalarning, ayniqsa xotira, fikrlash va intellektual rivojlanishning rivojlangan davri bo'lib, uni keng ko'lamlı o'rganish B.G. Ananyeva. Ushbu uzunlamasına tadqiqot davomida olingan ma'lumotlarni tahlil qilish bizga kognitiv funktsiyalar o'rtasidagi munosabatlarning umumiy rasmini taqdim etishga imkon berdi. Tadqiqot shuningdek, asab tizimining sezgirligi va esda saqlash samaradorligi o'rtasida, qo'zg'alish dinamikasi va mnemonik funktsiyalar o'rtasida, uning selektivligi va konsentratsiyasi o'rtasidagi ijobiy bog'liqlikni aniqladi. Bu aqlning "psixologik toshga aylanishi" va 20 yoshga to'lganidan keyin uning darajasining asta-sekin pasayishi haqidagi afsonani yo'q qilishga imkon berdi T. Styuartning fikricha, intellektual faoliyat intellektual mahsulotni yaratishning muhim asosi bo'lib, yana ikkita muhim jihatni o'z ichiga oladi: uning jarayonida shaxsiylashtirilgan intellektual kapital va shaxsning intellektual rivojlanishi takror ishlab chiqariladi, ular eng muhim motivatsion omillardir. Zamonaviy tadqiqotlar aql darajasining shaxs faoliyatining namoyon bo'lish doirasiga bevosita bog'liqligini isbotladi. Bundan tashqari, faoliyat, e'tibor, barqarorlik va tashkilot shaxsning motivatsion komponenti tomonidan aniq belgilanadigan komponentlardir. Intellektual labillikni intellektning ajralmas tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqsak, uni qo'llashning asosiy yo'nalishlari kasbiy va ta'lim faoliyati ekanligini ta'kidlaymiz. Men zamonaviy ta'lim muhiti misolida o'quvchi shaxsiga nisbatan intellektual labillikni tahlil qilishni eng to'g'ri deb bilaman. Zamonaviy kasbiy va ta'lim muhiti bo'lajak mutaxassislariga tez qaror qabul qilish va bir vazifadan ikkinchisiga o'tish kabi talablarni qo'yadi. Hayotning hozirgi sur'ati bizni intellektual qobiliyatsizlik tushunchasiga qo'shimcha ma'nolar kiritishga majbur qiladi: bugungi kunda ta'lim va kasbiy faoliyatda o'zgaruvchan sharoitlarga javob bera oladigan va kasbiy yoki kasbiy muammolarni hal qilish yo'lini tanlay oladiganlar eng muvaffaqiyatli hisoblanadi. yangi sharoitlarga mos keladi. boshqa hayotiy vazifalar. Intellektual labillik tizim sifatida insonning barcha darajalariga kiradi va uning faoliyatining barcha sohalarini qamrab oladi. Intellektual labillik - bu biologik jihatdan aniqlangan jarayon bo'lib, miya yarim korteksi tuzilishining neyrofiziologik xususiyatlariga qarab diqqatni tezda almashtirish qobiliyatidir. Insonda labillik indeksi qanchalik yuqori bo'lsa, miya olingan ma'lumotlarga tezroq reaksiyaga kirishadi va psixomotor reaksiyalarni yanada aniq muvofiqlashtirishni hosil qiladi. Intellektual jarayonlarning labilligi bir vazifadan ikkinchisiga ketma-ket o'tish jarayonida ushbu jarayonlarni qayta qurish tezligi sifatida tushuniladi. Labillik ko'rsatkichi ko'pincha hal qilishning yangi usulini talab qiladigan vazifaga sarflangan vaqtdir. Labillik mezoni sifatida harakat usullarining tegishli o'zgarishi kabi ko'rsatkich ilgari suriladi. Nerv jarayonlarining labilligi (harakatchanligi) tushunchasi barcha tushunchalarning "eng yoshi" bo'lib, u I.P.ning ta'limotiga asoslanadi. Pavlova.

Umumiy shaxsiy qobiliyatlarni o'rganishning innovatsion yo'nalishlaridan biri bu "samarali aql" kontseptsiyasidir. Ushbu kontseptsiya yangi, kam o'rganilgan, ammo shunga qaramay juda ko'p sohalarda juda muhim: muhandislik psixologiyasi, ergonomika, kasbiy tanlash va tanlash, shuningdek, intellektual faoliyatni o'z ichiga olgan har qanday mutaxassislik. Postindustrial jamiyat sharoitida ijtimoiy mehnat taqsimoti tizimida yetakchi rolni intellektual faoliyat egallaydi.

Xulosa. Xodimlarni yollash, eng muhimi, kadrlarni tanlash uzoq va mas'uliyatli ishdir, chunki u kasbiy faoliyatning dastlabki bosqichi va uni amalga oshirish sifati bilan bog'liq. Kasbiy tanlovning asosiy maqsadi eng yaxshi emas, balki faoliyat turiga professional darajada mos keladigan eng munosib xodimni tanlashdir. Talablarga eng yaxshi javob beradigan nomzodga ustunlik beriladi. Shuni ta'kidlash kerakki, "psixologik tanlov" va "kasbiy tanlov" tushunchalari ko'pincha aniqlanadi, chunki birinchisi qobiliyatlarni tashxislash va bashorat qilishni nazarda tutadi. Psixologik tanlash tizimi texnik vositalar va diagnostika usullari majmuasini o'z ichiga oladi. Shuni alohida ta'kidlashni istardimki, klinik psixolog uchun samarali razvedka ajralmas qismdir. Muhandislik psixologiyasida texnologiyaning jadal rivojlanishi va inson tomonidan boshqariladigan murakkab tizimlarning paydo bo'lishi sababli, kasbiy tanlovning bunday formatini tashkil qilish zarurati ortdi, buning natijasida nomzodning faoliyatni amalga oshirish qobiliyatini baholash mumkin. Samarali intellektni qobiliyat, bilim va ko'nikmalarning yaxlit namoyon bo'lishi sifatida ham aniqlash mumkin. Ko'nikmalarda allaqachon paydo bo'ladigan operatsion mexanizmlar, materialni qayta ishlashga qaratilgan tezkor harakatlar shaklida o'rganish elementi mavjud. Ishda operatsion ko'nikmalarning harakatlari umumiyashtirilgan operatsion sxemalar, rejalar va xatti-harakatlar dasturlari, shuningdek, tashqi ob'ektiv dunyo, boshqa odamlar, o'zi haqida bilimlar bilan to'ldiriladi.

References:

1. Ананьев Б. Г. Психология и проблемы человекознания: избр. психол. тр. / Б. Г. Ананьев – Воронеж: "МОДЭК", 1996. — 382 с. [Электронный ресурс] Режим доступа URL:http://elib.gnpbu.ru/text/ananyev_psihologia-i-problemy_1996/ (дата обращения: 30.10.2021)
2. Брушлинский А.В. Психология мышления и кибернетика / А.В. Брушлинский – Москва: Мысль, 1970. - 189 с.
3. Filatova A.F. Psychology of gender differences and psychology of gender. Archive copy. Bulletin of Omsk University. 2007.
4. Дружинин, В. Н. Психология общих способностей / В. Н. Дружинин. —Москва: Юрайт, 2019 — 350 с. — [Электронный ресурс] Режим доступа URL <https://urait.ru/book/psihologiya-obschih-sposobnostey-427496> (дата обращения: 31.10.2021).
5. Кадневский В., Могиль О., Ширшова Т. Роль Дж. Кеттела в становлении и развитии научного метода тестов / Педагогические измерения. 2013. №4. [Электронный ресурс] Режим доступа URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-dzh-kettela-v-stanovlenii-i-razvitii-nauchnogo-metoda-testov> (дата обращения: 30.10.2021).
6. https://uz.wikipedia.org/wiki/Intellektuellik_koeffitsiyenti